

Norādes valsts pilsoņu paneļdiskusijām saistībā ar konferenci par Eiropas nākotni

Kopīgajā deklarācijā par konferenci par Eiropas nākotni ir paredzēts rīkot valsts pilsoņu paneļdiskusijas. Turklāt saskaņā ar kopīgo deklarāciju "[k]atra dalībvalsts un iestāde var rīkot papildu pasākumus atbilstoši savai valsts vai iestādes specifikai un sniegt papildu ieguldījumu konferencē, piemēram, valsts pilsoņu paneļdiskusijas vai tematiskus pasākumus, kuros tiktu apkopots pienesums no citām paneļdiskusijām". Kopīgajā deklarācijā ir paziņots, ka "[s]aistībā ar konferenci rīkotie valsts un Eiropas pasākumi notiks saskaņā ar principu un minimālo kritēriju kopumu, kas atspoguļo ES vērtības, kuras jānosaka konferences struktūrām".

Šajā sakarībā pasākumu organizētājiem būtu jāpiekrīt konferences hartai un dalībniekiem būtu tā jāievēro.

Turpmāk izklāstītās norādes ir izstrādātas saskaņā ar labas apspriešanas principiem, kas ir īpaši definēti EDSO ziņojumā, kurā ir izvērtēti simtiem apspriešanas procesa gadījumu¹, un ir paredzētas, lai palīdzētu tām dalībvalstīm, kuras ir iecerējušas valsts, reģionālā vai vietējā līmenī rīkot pilsoņu paneļdiskusijas.

NB! Valsts pasākumi, kas nav pilsoņu paneļdiskusijas, saskaņā ar konferences nolūku un principiem būtu jārīko atklātā, pārskatāmā un iekļaujošā veidā. Konkrētas norādes par šādu pasākumu rīkošanu ir pieejamas rīku kopuma veidā daudzvalodu digitālajā platformā un īpaši "Pasākumu organizētājiem domātajā ceļvedī soli pa solim"². Dokumentā ir doti arī pasākumu veidu piemēri, kas varētu iedvesmot un sekmēt dalībvalstu izvēli. Platformā ir pieejams arī konkrēts ceļvedis par to, kā padarīt pasākumus iekļaujošus.

1) Nolūks

Paneļdiskusijām būtu jāizvirza skaidrs nolūks un mērķis: "*mērķim vajadzētu būt izklāstītam kā skaidram uzdevumam un saistītam ar noteiktu sabiedrības problēmu. Tas ir neitrāli formulēts kā jautājums vienkāršā valodā*". Būtu skaidri jānosaka, kāda ir pilsoņu loma un viņu ieguldījuma ietekme. Vajadzētu atsaukties uz visu konferences par Eiropas nākotni procesu.

Konferences par Eiropas nākotni daudzvalodu digitālajā platformā ir piedāvāti tematiski ierosinājumi, bet dalībvalstis var brīvi izvēlēties jebkādu citu ar Eiropas Savienību saistītu tematu, kuru tās uzskata par svarīgu. Saskaņā ar Kopīgo deklarāciju par konferenci par Eiropas nākotni konferences darbības jomā būtu jāiekļauj jomas, kurās Eiropas Savienībai ir kompetence rīkoties vai kurās Eiropas Savienības rīcība dotu labumu Eiropas pilsoņiem. Visbeidzot, paneļdiskusiju nolūks ir sniegt kolektīvus ieteikumus par konkrētiem tematiem saistībā ar Eiropas nākotni.

2) Turpmākie pasākumi

"*Īstenotājai valsts iestādei būtu publiski jāaņem laikus reaģēt vai rīkoties pēc dalībnieku ieteikumiem.*" Valsts izplatīšanas un koordinācijas pasākumi, ar ko varētu nodrošināt valsts pilsoņu paneļdiskusiju rezultātu ieviešanu un pamanāmību, uzlabos valsts/reģionālo/vietējo darbību integrāciju plašākā konferences procesā. Tas ir jo īpaši svarīgi, ņemot vērā to, ka līdzīgas diskusijas, no vienas puses, var pārklāties vietējā/valsts līmenī un, no otras puses, – ES līmenī.

¹ Ziņojums ir pieejams: <https://www.oecd.org/gov/open-government/innovative-citizen-participation-new-democratic-institutions-catching-the-deliberative-wave-highlights.pdf>. Šajā tekstā ir izmantotas atsauces uz šajā ziņojumā iekļautajiem apspriešanas procesa paraugprakses principiem publisku lēmumu pieņemšanā.

² [Kā organizēt pasākumu? - Konference par Eiropas nākotni \(europa.eu\)](#)

Visas trīs Eiropas iestādes kopīgajā deklarācijā ir apņēmušās reaģēt uz dalībnieku ieteikumiem: *"Konferences galīgie rezultāti tiks izklāstīti ziņojumā kopīgajai prezidentūrai. Visas trīs iestādes ātri izskatīs, kā efektīvi veikt turpmākus pasākumus saistībā ar šo ziņojumu, katra savas kompetences jomas ietvaros un saskaņā ar Līgumiem."*

3) Pārredzamība

"Apspriešanas process, pirms tas ir sācies, būtu publiski jāizsludina. Procesa struktūrai un visiem materiāliem [...] vajadzētu būt laikus pieejamiem sabiedrībai." Konferences daudzvalodu digitālā platforma ir galvenais ar konferenci saistīto pasākumu, viedokļu un informācijas centrs, kas tādējādi nodrošina pārredzamību. Visi komentāri būtu jāpublicē daudzvalodu digitālajā platformā <https://futureu.europa.eu/>, kurā viss pienesums tiek apkopots Eiropas pilsoņu paneļdiskusiju un konferences plenārsēdes, kā arī saistīto darbību un pasākumu nolūkiem.

Kopīgajā deklarācijā ir paredzēts, ka par valsts un Eiropas pilsoņu paneļdiskusiju ieteikumiem notiks debates konferences plenārsēdē. Dalībvalstis papildus platformai varētu izmantot esošās Savienības institucionālās struktūras, lai paziņotu valsts pilsoņu paneļdiskusiju rezultātus.

4) Iekļautība

"Iekļautība būtu panākama, apsverot, kā iesaistīt nepietiekami pārstāvētās grupas". "Dalība arī būtu jāsekmē un jāatbalsta ar atlīdzību, izmaksu kompensāciju un/vai bērnu un vecu cilvēku aprūpes nodrošināšanu vai samaksu par to" un sniedzot vajadzīgo atbalstu un palīdzību. Tas attiecas gan uz klātienē pasākumiem, gan pasākumiem tiešsaistē. Līdzīgi kā Eiropas pilsoņu paneļdiskusijās būtu jātiecas panākt, lai pārsvarā tiktu pārstāvēti jaunieši un citas sabiedrības grupas. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš pienācīgai paneļdiskusiju sekmēšanai ar prasmīgiem diskusiju vadītājiem.

5) Pārstāvība

"Dalībniekiem būtu mikrovidē jāpārstāv plaša sabiedrība. Tas ir panākams, veicot gadījumizlasi", kurā attiecīgajā valstī/reģionā ir pārstāvētas personas ar dažādu ģeogrāfisko izcelsmi, dzimumu, vecumu, sociālekonomisko izcelsmi un/vai izglītības līmeni, kā tas arī ir noteikts *Kopīgajā deklarācijā* par Eiropas pilsoņu paneļdiskusijām. Dalībnieku atlasē vajadzētu paredzēt iespējamu izslēgšanu saistībā ar vēlētiem amatiem vai politisko atbildību.

Dalībnieku skaits katrā paneļdiskusijā parasti ir no 50 līdz 200 pilsoņiem atkarībā no iedzīvotāju skaita dalībvalstī, reģionā vai apgabalā. Būtu jācenšas sasniegt tos, kuri parasti nepiedalās publiskās debatēs vai politiskās diskusijās, piemēram, izvēloties vietas un telpas, kurām var viegli piekļūt.

Pilsoņu paneļdiskusiju rīkošana uz vietas ir apliecinājusi savu pievienoto vērtību dažādības un dalībnieku saskarsmes un dialogu kvalitātes ziņā. Attiecībā uz tiešsaistes debatēm būtu jāņem vērā, ka ir nepieciešams vairāk pārtraukumu. Tiešsaistes sesijas var sadalīt vairākās sēdēs.

6) Informācija

"Dalībniekiem būtu jādod piekļuve dažādiem precīziem, relevantiem un pieejamiem faktiem un speciālajām zināšanām" par diskutējamā temata pamatinformāciju, lai varētu to kopīgi apspriest. Būtu jāievieš skaidras procedūras, lai nodrošinātu, ka pilsoņiem tiek sniegtas pienācīgas un sabalansētas zināšanas. Šajā sakarībā pilsoņiem būtu jānodrošina savas paneļdiskusijas jomā izvēlēties, uz kādiem konkrētiem tematiem viņi vēlas koncentrēties un kādas speciālās zināšanas viņiem ir vajadzīgas.

7) Apspriešana grupā

"Dalībniekiem vajadzētu spēt rast kopīgu pamatojumu saviem kolektīvajiem ieteikumiem valsts iestādei. Tas ietver uzmanīgu un aktīvu klausīšanos, izsvēršanu un dažādu perspektīvu apsvēršanu, dodot iespēju katram dalībniekam izteikties, izmantojot dažādu formātu apkopojumu,

kurā pamīšus ir diskusijas un darbības mazās grupās un plenārsēdē, un izmantojot prasmīgu diskusiju vadīšanu". Organizētājiem būtu jāplāno **vadītu diskusiju** izmantošana paneļdiskusiju plenārsēdē un mazākās apakšgrupās ar aptuveni 10 iesaistītajām personām. Apakšgrupās tiek diskutēti un formulēti ieteikumi, kuri vēlāk būtu jāapspiež un jāpieņem paneļdiskusijas plenārsēdē. Diskusijas būtu jāvada **neitrāli un prasmīgi**.

8) Laiks

"Apspriešanai ir vajadzīgs pienācīgi ilgs laiks, lai dalībnieki iepazītos ar faktiem un tos izsvērtu un lai izstrādātu pārdomātus ieteikumus, jo vairākums politikas problēmu ir sarežģītas". Varētu plānot **vismaz 4-6 sanāksmes dienas** (piemēram, divas vai trīs nedēļas nogales), ja valsts apspriešanas procesā tiek izskatīti sarežģīti temati. Alternatīvi varētu notikt vairākas decentralizētas pilsoņu paneļdiskusijas visā dalībvalstī, izmantojot vienu un to pašu metodi.

9) Godprātība

Lai nodrošinātu godprātību šajā darbā, "process būtu jāvada koordinācijas komandai, kas atbilst nesaistītu pušu darījuma principam un kas pati nav īstenotāja valsts iestāde".

10) Privātums

Valsts pilsoņu paneļdiskusijās būtu jānodrošina dalībnieku privātums un ES datu aizsardzības noteikumu ievērošana. "Būtu jāievēro dalībnieku privātums, lai tos pasargātu no nevēlamas mediju uzmanības un vajāšanas un lai saglabātu dalībnieku neatkarību, nodrošinot, ka viņus neuzpērk un neietekmē interešu grupas vai aktīvisti".

11) Izvērtēšana

"Vajadzētu ieviest anonīmu izvērtēšanu, ko veic dalībnieki, lai novērtētu procesu, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem°(piemēram, sniegtās informācijas daudzums un dažādība, mācībām atvēlētais laiks, neatkarība diskusiju vadīšanā)". Procesā sākumā un beigās varētu iesniegt aptauju, lai novērtētu, cik lielā mērā dalībnieki bija apmierināti ar procesu un mācību tempu, pateicoties paneļdiskusijās izmantotajām diskusiju vadīšanas metodēm.